EURÓPAI PARLAMENT

2004 *2009*

Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság

2008/2160(INI)

21.1.2009

JELENTÉSTERVEZET

az Európai Parlamentnek a Tanácshoz intézett, a biztonság és az alapvető szabadságjogok interneten történő megerősítéséről szóló ajánlásra irányuló javaslatával
(2008/2160(INI))

Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság

Előadó: Stavros Lambrinidis

PR_INI_art114

TARTALOMJEGYZÉK

Oldal

AZ EURÓPAI PARLAMENT TANÁCSHOZ INTÉZETT AJÁNLÁSI JAVASLATA.....3

A TANÁCSHOZ INTÉZETT AJÁNLÁSRA IRÁNYULÓ JAVASLAT (B6-0302/2008).....9

INDOKOLÁS 11

AZ EURÓPAI PARLAMENT TANÁCSHOZ INTÉZETT AJÁNLÁSI JAVASLATA

a biztonság és az alapvető szabadságjogok interneten történő megerősítéséről (2008/2160(INI))

Az Európai Parlament,

– tekintettel a Stavros Lambridinis által a PSE képviselőcsoportja nevében a Tanácshoz intézett ajánlásra irányuló javaslatra a biztonság és az alapvető szabadságjogok interneten történő megerősítéséről (B6-0302/2008),

– tekintettel a **Polgári és politikai jogokról szóló nemzetközi egyezményre**, az Emberi jogokról és alapvető szabadságjogokról szóló európai egyezményre (EJEE) és az Európai Unió Alapjogi Chartájára[1], és különösen annak a személyes adatok védelmére, a véleménynyilvánítás szabadságára, a magánélet és a családi élet tiszteletben tartására, valamint a szabadsághoz és biztonsághoz való jogra vonatkozó rendelkezéseire,

– tekintettel a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre[2], a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében feldolgozott személyes adatok védelméről szóló, **2008. november 27-i 200/977/IB** tanácsi kerethatározatra[3], a közszféra információinak további felhasználásáról szóló, 2003. november 17-i 2003/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre[4], az egyetemes szolgáltatásról, valamint az elektronikus hírközlő hálózatokhoz és elektronikus hírközlési szolgáltatásokhoz kapcsolódó felhasználói jogokról szóló 2002/22/EK irányelv, az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről szóló 2002/58/EK irányelv és a fogyasztóvédelmi együttműködésről szóló 2006/2004/EK rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre irányuló 2007. november 13-i bizottsági javaslatra (COM(2007)0698), a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása, illetve a nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatása keretében előállított vagy feldolgozott adatok megőrzéséről szóló, 2006. március 15-i 2006/24/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre[5], valamint a C-301/06 Írország kontra Parlament és Tanács ügyre vonatkozó, 2008. október 14-i főtanácsnoki véleményre,

– tekintettel az információs rendszerek elleni támadásokról szóló, 2005. február 24-i 2005/222/IB tanácsi kerethatározatra[6], a nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalás és hamisítás elleni küzdelemről szóló, 2001. május 28-i 2001/413/IB tanácsi kerethatározatra[7], a terrorizmus elleni küzdelemről szóló 2002/475/IB kerethatározat módosításáról szóló, 2008. november 28-i 2008/919/IB tanácsi kerethatározatra[8], a 2007.

[1] HL C 364., 2000.12.18., 1. o.
[2] HL L 281., 1995.11.23., 31. o.
[3] HL L 350., 2008.12.30., 60. o.
[4] HL L 345., 2003.12.31., 90. o.
[5] HL L 105., 2006, 54. o.
[6] HL L 69., 2005.3.16., 67. o.
[7] HL L 149., 2001.6.2., 1. o.
[8] HL L 330., 1995.11.23., 21. o.

május 22-i, „A számítógépes bűnözés elleni küzdelemre vonatkozó általános politika felé” című bizottsági közleményre (COM(2007)0267), valamint a súlyos bűncselekmények és a terrorizmus feltárására irányuló jelenlegi kezdeményezésekre (például a „Figyeld a netet!” projektre),

– tekintettel az Európa Tanács (CoE), a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) és az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) keretében folyó, mind a bűnözés és az internetes bűnözés elleni küzdelemmel, mind pedig az alapvető jogok és szabadságjogok internetre is kiterjedő védelmével kapcsolatos munkára[1],

– tekintettel az európai bíróságok és a nemzeti alkotmánybíróságok e területre vonatkozó közelmúltbeli ítéleteire, különösen a német szövetségi alkotmánybíróság azon ítéletére, amely a bizalmas információk védelméhez és az információs technológiai rendszerek sértetlenségéhez való jogot külön jogként ismeri el[2],

– tekintettel eljárási szabályzata 114. cikkének (3) bekezdésére és 94. cikkére,

– tekintettel az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság jelentésére és a Kulturális és Oktatási Bizottság véleményére (A6-0000/2008]),

A. mivel az internet fejlődése bizonyítja, hogy a demokratikus kezdeményezések előmozdításának nélkülözhetetlen eszközévé, valamint a politikai vita új fórumává (pl. e-kampányok, e-szavazás), a véleménynyilvánítás szabadságának (pl. blogok) és az üzleti tevékenység fejlesztésének világszerte kulcsfontosságú eszközévé válik,

B. mivel az internet teljes értelmet ad az Európai Unió Alapjogi Chartájának 11. cikkében rögzített, a véleménynyilvánítás szabadságára vonatkozó meghatározásnak, különösen az „országhatárokra tekintet nélküli” dimenziója miatt,

C. mivel az átláthatóságot, a magánélet tiszteletben tartását és az érintettek közötti bizalmat nélkülözhetetlen elemeknek kell tekinteni ahhoz, hogy az internetet érintő fenntartható biztonsági elképzelést alakíthassunk ki,

D. mivel az általa biztosított szabadság révén az internetet erőszakos és nem demokratikus, például terrortámadásokra felbujtó üzenetek platformjául is felhasználják, és mivel az általánosabban értelmezett számítógépes bűnözés veszélyei világszerte fokozódtak, egyéneket (többek között gyermekeket) és hálózatokat egyaránt veszélyeztetve,

E. mivel e bűncselekmények ellen hatékonyan és határozottan fel kell lépni, az internet alapvetően szabad és nyitott jellegének módosítása nélkül,

F. mivel egy demokratikus társadalomban a kormány, valamint a számukra szolgáltatásokat nyújtó magántársaságok tevékenységének és meggyőződésének napról napra való figyelemmel kísérése és megítélése a polgárok joga, és nem az állam vagy a társaságok

[1] Az Európa Tanács számítógépes bűnözésről szóló, 2001. november 23-i egyezménye; Az Európa Tanács az egyéneknek a személyes adatok gépi feldolgozása során való védelméről szóló, 1981. január 28-i egyezménye.
[2] BVerfG, 1 BvR 370/07, 2008. február 27., (1)–(333) bekezdés.
http://www.bverfg.de/entscheidungen/rs20080227_1bvr037007.html

joga, hogy a polgárok tevékenységét és meggyőződését napról napra figyelemmel kísérjék vagy megítéljék, mivel a technológiailag fejlett megfigyelési technikák az alkalmazásuk korlátait előíró laza törvényekkel együtt fokozott mértékben veszélyeztetik ezen elv érvényesülését,

G. mivel a technológiai előrelépések egyre nagyobb mértékben lehetővé teszik a polgárok internetes tevékenységeinek titkos és gyakorlatilag észrevétlen megfigyelését; mivel a megfigyelési technológiák puszta létezése nem indokolhatja automatikusan alkalmazásukat, mivel azonban a polgárok alapvető jogainak védelméhez fűződő felsőbbrendű érdeknek kellene megszabnia azokat a korlátokat és pontos körülményeket, amelyek között a közhatóságok vagy magántársaságok ezen technológiákat alkalmazhatják,

H. mivel nem szabad elfelejteni, hogy amikor olyan jogokról van szó, mint a véleménynyilvánítás szabadsága vagy a magánélet tiszteletben tartása, ezen jogok gyakorlását a közhatóságok egy demokratikus társadalomban csak akkor akadályozhatják, ha az „a joggal összeegyeztethető”, szükséges és arányos,

I. mivel az internet globális, nyitott és részvételen alapuló jellegénél fogva általában véve szabadságot élvez, ez nem zárja ki annak szükségességét, hogy (nemzeti és nemzetközi szinten, a köz- és magánszférában egyaránt) mérlegeljük, miként tarthatók tiszteletben és védhetők meg az internet-felhasználók alapvető szabadságjogai, illetve biztonságuk,

J. mivel a digitális írástudatlanság a 21. század újfajta írástudatlansága lesz; mivel az internethez való hozzáférés valamennyi polgár számára való biztosítása ezért ugyanolyan, mint az iskolához való hozzáférés biztosítása valamennyi polgár számára, és mivel e hozzáférést kormányok vagy magántársaságok nem tagadhatják meg büntetés gyanánt; mivel fontos az olyan új kérdések kezelése, mint a hálózatsemlegesség, az együttműködtethetőség, valamennyi internetes csomópont globális elérhetősége, valamint a nyílt formátumok és nyílt szabványok,

K. mivel fenn kell tartani a megfelelő egyensúlyt a közszféra információinak – a kreatív és kulturális kísérletek és csere számára eddig soha nem látott lehetőségeket nyújtó – további felhasználása és a szellemi tulajdonjogok védelme között,

1. a következő ajánlásokat címezi a Tanácshoz:

Korlátlan és biztonságos internethozzáférés mindenkinek

a) vegyen részt az arra irányuló erőfeszítésekben, hogy az internet az autonóm felhasználók fontos eszközévé váljék, olyan környezetté, amely lehetővé teszi az alulról felfelé történő építkezés elvének és az e-demokráciának a kialakulását, szavatolván ugyanakkor, hogy számottevő biztosíték álljon rendelkezésre, miután e területen az ellenőrzés és a cenzúra új formái alakulhatnak ki; a felhasználók által az interneten élvezett szabadságnak és a magánélet védelmének valósnak kell lennie, nem pedig pusztán látszólagosnak;

b) ismerje el, hogy az internet rendkívüli alkalmat nyújthat az aktív polgárság fejlesztésére, és hogy e tekintetben a hálózatokhoz és tartalmakhoz való hozzáférés

az egyik legfontosabb tényező; ajánlja e kérdést további kidolgozását azon feltételezésből kiindulva, hogy az információs társadalomban való részvétel mindenki joga, és hogy az intézményeknek és az érdekeltek minden szinten általános felelősséget viselnek fejlődés elősegítésében[1], ami a digitális írástudatlanság és a digitális korszak demokráciájából való kirekesztés mint két fő probléma leküzdésére irányul[2];

c) a többi fontos szereplővel együtt biztosítsa, hogy a biztonságot, a véleménynyilvánítás szabadságát és a magánélet kérdését, valamint az internet nyitottságát ne egymással versengő célokként közelítsék meg, hanem párhuzamosan, a sürgető kérdésekre megfelelő választ adó elképzelés részeként;

Határozott elkötelezettség a számítógépes bűnözés elleni küzdelem iránt

d) hívja fel a Tanács elnökségét és a Bizottságot arra, hogy a számítógépes bűnözés elleni küzdelem érdekében vegyen fontolóra egy átfogó stratégiát, beleértve az „identitáslopás” kérdésének uniós szintű kezelési módozatait is;

e) ösztönözze a magán- és a közszféra szereplői közötti, e téren szükséges együttműködésről, valamint a bűnüldözési együttműködés fokozásáról való gondolkodást;

f) folytassa a „Figyeld a netet!” projekt keretében megkezdett munkát, és támogassa azokat a tevékenységeket, amelyek célja a számítógépes bűnözéssel kapcsolatos információk terjesztésének javítása, így például az interneten elkövetett bűncselekmények bejelentésére szolgáló nemzeti figyelmeztető platformok és európai figyelmeztető platform létrehozására irányuló közelmúltbeli kezdeményezéseket, feltéve, hogy a szükséges biztosítékok rendelkezésre állnak;

g) az uniós jognak megfelelően ösztönözze a gyermekek védelmét és szüleik oktatását szolgáló programokat az új e-veszélyekre való tekintettel, és készítsen hatásvizsgálatot az eddig működő programok hatékonyságáról;

h) fogadja el a szellemi **tulajdonjogok érvényesítését biztosító büntetőjogi intézkedésekről szóló irányelvet**, és egyszersmind ugyanazon céltól vezérelve tiltsa meg minden felhasználó internetes tevékenységeinek ellenőrzését és megfigyelését, **biztosítván**, hogy a büntetések arányosak legyenek az elkövetett jogsértésekkel; ezzel összefüggésben tartsa tiszteletben a véleménynyilvánítás és az egyéni felhasználók egyesülésének szabadságát, és lépjen fel a szellemi tulajdonjogok számítógépes megsértésének ösztönzése ellen, beleértve a hozzáférésnek a szellemi tulajdonjogok birtokosai által bevezetett, esetenként túlzott korlátozásait is;

i) biztosítsa, hogy a vitatható – többek között a terrorizmussal kapcsolatos – politikai nézetek interneten való kifejtése ne járjon büntetőjogi felelősségre vonással;

[1] Lásd a görög alkotmányt és annak 5A. cikkét.

[2] Az Európa Tanács 2008. szeptember 17-i, „Internet - kritikus erőforrás mindenki számára” című dokumentuma hangsúlyozza, hogy „az internettel kapcsolatban a méltányosság és a részvétel biztosítása és előmozdítása jelentős lépés az általában vett társadalmi méltányosság és részvétel fejlődése irányába”.

Az alapvető szabadságjogok az interneten való teljes körű védelmének és fokozott előmozdításának folyamatos figyelemmel kísérése

j) vegye fontolóra, hogy a „digitális identitás” egyre nagyobb mértékben válik „énünk” elválaszthatatlan részévé, ezért fontos, hogy megfelelően és hatékonyan megvédjük a magán- és a közszféra szereplőitől; vegye megfelelően figyelembe a névtelenség, az álnevek és az információáramok ellenőrzését a magánéletre való tekintettel és azt, hogy a felhasználók számára biztosítani kell az annak hatékony védelméhez szükséges eszközöket;

k) ismerje el az internetes felügyelet és ellenőrzés azon formáinak veszélyességét, amelyek az egyének „digitális” lépéseinek nyomon követését is szolgálják felhasználói profil létrehozása és „pontozás” céljából; tegye egyértelművé, hogy e technikákat minden esetben szükségességük és arányosságuk alapján kell értékelni, az általuk elérni kívánt célokra való tekintettel; hangsúlyozza, hogy nagyobb mértékű tudatosságra és a jól tájékozott felhasználók e-tevékenységeikre vonatkozó egyetértésére van szükség (pl. a szociális hálózatok esetében);

l) vizsgálja meg és állapítsa meg a felhasználóktól akár kormányok, akár magántársaságok által kérhető és megkövetelhető, a magánéletük egy részéről való lemondást érintő „hozzájárulás” korlátait, mivel nyilvánvaló egyensúlyhiány áll fenn az egyéni felhasználók és ezen intézmények tárgyalóereje és ismeretei között;

m) szigorúan korlátozza és határozza meg azon eseteket, amelyekben egy magántulajdonú internetes társaságot adatok kormányzati hatóságoknak való átadására lehet felszólítani;

n) ítélje el az internetes honlapokon kereshető tartalmak kormányok általi cenzúrázását, különösen ha e korlátozások a politikai közbeszédre „fagyasztó hatással” lehetnek;

o) hívja fel a tagállamokat annak biztosítására, hogy a véleménynyilvánítás szabadságát a köz- vagy a magánszféra nem korlátozhatja önkényesen, valamint hogy kerüljenek minden olyan jogalkotási vagy igazgatási intézkedést, amelyek „fagyasztó hatással” lehetnek az egyének megnyilvánulásaira;

p) hívja fel a figyelmet arra, hogy a „tárgyak internetének” fejlesztésével nem kerülhető el az adatok és a polgárok jogainak védelme;

q) ösztönözze a „beépített magánélet-védelem” elvének érvényesítését, amelynek értelmében a magánélet- és adatvédelmi előírásokat a lehető leghamarabb be kell építeni az új technológiai fejlesztések életciklusába;

Nemzetközi vállalkozások

r) serkentse az internet valamennyi szereplőjét, hogy vegyen részt az „Internet Bill of Rights” folyamatában, amelynek alapját a meglévő alapvető jogok képezik, és amely azok érvényre jutását és az új elvek elismerését mozdítja elő; e tekintetben az Internet Bill of Rights dinamikus koalíciójának vezető szerepet kell játszania;

s) biztosítsa, hogy ezzel összefüggésben vegyenek fontolóra egy sok érdekeltet sok szinten tömörítő, folyamatorientált kezdeményezést, valamint a globális és helyi kezdeményezések elegyét, azzal a céllal, hogy pontosan meghatározzák és védjék az internet-felhasználók jogait, és ezáltal biztosítsák a folyamat jogszerűségét, elszámoltathatóságát és elfogadhatóságát;

t) ösztönözze az EU tevékeny részvételét az internet globális és helyi szempontjaival foglalkozó nemzetközi fórumokon, például az Internetes Kormányzás Fórumon (IGF);

u) valamennyi jelentős uniós szereplővel egyetemben vegyen részt egy európai IGF létrehozásában, amely összesítené a nemzeti IGF-ek által gyűjtött tapasztalatokat, regionális éritnkezési potnként működne, és hatékonyabban közvetítené az európai szintű ügyeket, véleményeket és aggodalmakat az elkövetkező IGF-eken;

o

o o

2. utasítja elnökét, hogy ezen ajánlást továbbítsa a Tanácsnak és tájékoztatás céljából a Bizottságnak.

11.6.2008

A TANÁCSHOZ INTÉZETT AJÁNLÁSRA IRÁNYULÓ JAVASLAT (B6-0302/2008)

az eljárási szabályzat 114. cikkének (1) bekezdése alapján

by Stavros Lambrinidis

a biztonság és az alapvető szabadságjogok interneten történő megerősítéséről

Az Európai Parlament,

– tekintettel az Emberi Jogok Európai Egyezményére és az Alapjogi Chartára, különösen annak a személyes adatok védelmére, a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságára, valamint a magánélet és a családi élet tiszteletben tartására vonatkozó rendelkezéseire,

– tekintettel a súlyos bűncselekmények és a terrorizmus feltárására irányuló jelenlegi kezdeményezésekre (a „Figyeld a netet!” projektre), és a terrorizmus elleni küzdelemről szóló, 2002. június 13-i 2002/475/IB tanácsi kerethatározat módosítására irányuló közelmúltbeli javaslatra, valamint **az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről szóló** 2002/58/EK irányelv felülvizsgálatára irányuló javaslatra,

– **tekintettel az Európa Tanács (CoE), a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) és az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) keretében folyó, mind a bűnözés és az internetes bűnözés elleni küzdelemmel, mind pedig az alapvető jogok és szabadságjogok internetre is kiterjedő védelmével kapcsolatos munkára,**

– tekintettel az európai bíróságok és a nemzeti alkotmánybíróságok e területre vonatkozó közelmúltbeli ítéleteire, különösen a német szövetségi alkotmánybíróság azon ítéletére, amely a bizalmas információk védelméhez és az információs technológiai rendszerek sértetlenségéhez való jogot külön jogként ismeri el,

– tekintettel eljárási szabályzata 114. cikkének (1) bekezdésére,

A. mivel az internet a véleménynyilvánítás szabadságának és az üzleti tevékenység fejlesztésének világszerte kulcsfontosságú eszközévé vált; mivel a körülmények közepette annál fontosabb, hogy a bűnözés és a köz- és magánhatalommal való visszaélések elleni küzdelem során ne korlátozzuk az ezen eszközben rejlő lehetőségeket,

B. mivel az internet globális hatóköre, gyors fejlődése és különleges technikai jellemzői miatt nehezen felügyelhető kizárólag nemzeti jogszabályok által, és kezdeményezéseket kell tenni, nem utolsósorban nemzetközi szinten, az egyének jogainak védelme mind biztonságuk, mind pedig szabadságjogaik és magánéletük védelme tekintetében,

1. a következő ajánlásokat címezi a Tanácshoz:

a) tegye lehetővé az alapvető jogok interneten történő védelmével kapcsolatos előírásokat érintő nemzeti jogszabályok fokozatos közelítését,

b) tegyen lépéseket a nemzeti és az európai jogalkotók, valamint a nemzeti és európai bíróságok közötti párbeszéd fokozására,

c) mozdítsa elő az internet működésében részt vevők és az általa érintettek, különösen pedig az internet üzemeltetői és felhasználói közötti párbeszédet,

d) támogassa a szükséges nemzetközi megállapodások megkötését, mind kétoldalú (és főként transzatlanti), mind pedig multilaterális szinten (az Európa Tanács, az OECD és az ENSZ kezdeményezései);;

2. utasítja elnökét, hogy ezen ajánlást továbbítsa a Tanácsnak és tájékoztatás céljából a Bizottságnak.

INDOKOLÁS

Alapvető jogok az interneten – lehetőségek és veszélyek

Manapság mindenki – a kormányoktól kezdve a rendőrségen és a magánvállalatokon keresztül a bűnözőkig – az elektronikus formában tárolt személyes adatainkhoz való lehető legteljesebb hozzáférést keresi. Az internet különösen alkalmas arra, hogy korábban elképzelhetetlennek tartott részletességgel adatokat szolgáltasson a magánéletünkre vonatkozóan; egyetlen kattintás egy weboldalon olyan adatokat generál, amelyeket értékesítők, a titkosszolgálat vagy identitástolvajok felhasználhatnak, vagy amelyekkel akár vissza is élhetnek.

Ezért a **magánélethez való alapvető jog** biztosítása az interneten jogalkotóként az egyik legsürgetőbb feladatunk. Ez egyben korunk egyik legkényesebb etikai, jogi, technológiai és politikai kihívása is.

Mindannyiunk számára egyértelmű, hogy az internet alapvető jogaink kiteljesedéséhez szolgáló eszközként is működhet, amely határtalan mennyiségű információval vértez fel, valamint lehetőséget teremt a világ különböző részein élő emberekkel és közösségekkel való kapcsolatteremtésre. Az viszont már kevésbé egyértelmű sokak számára, hogy az internet közben súlyosan veszélyezteti is alapvető jogainkat azáltal, hogy ártó szándékú megfigyelés veszélyének tesz ki, és bűnözők vagy akár terroristák eszközéül is szolgál. A legnagyobb kérdés pedig az, hogyan oldjuk meg az internet szabályozását oly módon, hogy kihasználhassuk az előnyeit, de korlátozzuk a visszaélés valós és komoly veszélyeit. A feladatot még inkább nehezíti az a tény, hogy az internet jellegénél fogva decentralizált, felhasználóközpontú hálózat, mindenféle kormányzati irányítást nélkülöz és szinte teljesen határokon felüli.

A jelentés ezért arra próbál rámutatni, hogyan védhetjük és segíthetjük elő az alapvető szabadságjogok érvényesülését az online közegben. Fő válaszlépésként a következőkre van szükség:

– valamennyi érintett fél bevonása;
– különböző szintű intézkedések végrehajtása; a rendelkezésre álló nemzeti, regionális és nemzetközi eszközök felhasználása, illetve az aktuális jogalkotási gyakorlatban való alkalmazásuk megfigyelése;
– a bevált gyakorlatok megosztása; valamint
– a különböző típusú internetfelhasználók és (folyamatosan fejlődő) online tevékenységek igényeinek és problémáinak figyelembe vétele;

Fő törekvésünk, hogy megfelelő egyensúlyt alakítsunk ki a magánélet tiszteletben tartása és a biztonság között. Ez szüntelen éberséget és újragondolást igényel, melynek során lépést kell tartanunk a feltartóztathatatlan technológiai fejlődéssel. A biztonsági kérdések számos aspektusát szem előtt kell tartanunk, a nemzetbiztonsági kérdésektől kezdve a hálózatok megbízhatóságának kérdésén keresztül az online adatmegosztásból fakadó személyes biztonság kérdéséig. Amennyiben a biztonságosabb internet korunk jogos célkitűzése, foglalkoznunk kell az alapvető szabadságjogokat veszélyeztető megfigyelési és ellenőrzési

technikák használatával, illetve azok korlátozásával, különösen amikor azok létjogosultsága, arányossága és hatékonysága megkérdőjelezhető. Jogalkotásunkat és programjainkat a rugalmasság, alkalmazkodóképesség és elszámoltathatóság kell hogy fémjelezzék annak érdekében, hogy lépéselőnyben maradjunk a fejlődő technológiákkal szemben.

Az internet elősegítheti egyéb alapvető jogok érvényesülését is, például az egyesülési és szólásszabadságét, illetve a politikai tevékenység szabadságáét; azonban ugyanilyen könnyen alá is áshatja azokat. Az erről folytatott vita egyik legújabb példája a terroristatámadások megelőzése érdekében az interneten közzétett vélemények megfigyelését célzó jogalkotási kezdeményezés volt. Ez egy olyan jogalkotási modell klasszikus példája, amely – hacsak szigorúan nem szűkítik az elérendő célkitűzésekre – kiterjedt megfigyelésekre adhat lehetőséget, gátat szabva az egyéni politikai véleménynyilvánításának, amely a demokratikus társadalom egyik alappillére.

A megfelelő egyensúly kialakítása az ilyen jellegű kérdésekben kulcsfontosságú. Kétségtelen, hogy az internet igen hatékony új eszközöket adott a bűnözők kezébe, és magától értetődő, hogy a terroristákat meg kell akadályozni abban, hogy az internetet használják fel támadások megtervezéséhez vagy végrehajtásához. Hasonlóképpen jogos követelés a társadalom részéről, hogy ki kell szorítanunk a gyermekpornográfia terjesztőit a világhálóról. Ezek a bűnözők, mivel megfogható veszélyt jelentenek, csökkentik a polgárok ellenállását a jellegénél fogva „megfoghatatlan” világháló átfogó megfigyelését sürgető rendőrségi felhívásokkal szemben. Meg kell állítanunk ezt a tendenciát. Törvényeinknek hatékony de nem szélsőséges módon kell küzdeniük a bűnözés ellen. Az internet, alaktalan és megfoghatatlan jellegénél fogva tág teret ad az ilyen jellegű túlzott fellépéseknek. Azt például kevesen tartanák elfogadhatónak, ha a rendőrség vagy a marketing tevékenységet folytató vállalatok bármely postai levélküldeményt felnyithatnának, hogy leellenőrizzék a tartalmát. Hasonló éberségre lenne szükség az elektronikus kommunikáció tartalmának védelme érdekében is.

A véleménynyilvánítás visszaszorításának, illetve a magánélet megsértésének veszélye azonban nem csak a kormányzati hivatalok vagy a bűnözők, hanem a profitot hajszoló internetes magáncégek részéről is jelentkezhet. Az ilyen esetekben a legújabb eljárás – általában csak akkor, amikor már rajtakapták a vállalatot, hogy engedély nélkül gyűjti, tárolja és használja fel az adatokat –, hogy a felhasználó „hozzájárulását” kérik (opt-in vagy opt-out alapon) személyes adatai felhasználásához.

Fel kell tennünk a kérdést, hogy **mik a hozzájárulás határai**. A kérdés egyaránt vonatkozik arra, hogy milyen adatok megosztását kérheti a vállalat a felhasználótól, valamint arra is, hogy a felhasználó milyen mértékben mondhat le a magánéletre vonatkozó vagy egyéb alapvető jogairól bizonyos internetes szolgáltatások vagy előnyök megszerzése érdekében.

Ezen kérdések megválaszolása korántsem olyan egyértelmű. Van olyan terület – a munkajog területe –, ahol társadalmi megegyezés szerint vannak korlátai egy állampolgár magánéletét érintő hozzájárulásának. A munkajog és a kollektív szerződések a legtöbb tagállamban meghatározzák például a munkaidő felső határát, a minimálbéreket vagy egyéb munkajogokat, amelyekről a munkavállaló nem mondhat le a munkaadóval való tárgyalás során. Ennek egyszerű oka van. A munkavállaló és a munkaadó között feltehetőleg nem áll

fenn hatalmi egyensúly, következésképpen a „hozzájárulás” nem adható méltányos alapokon vagy egyenlő feltételek mellett. Egy másik ok, hogy el akarjuk kerülni a munkajogok meggyengülését eredményező verseny („race to the bottom”) kialakulását, ami bekövetkezhet, ha egyes munkavállalóknak megengedhető, vagy ha a munkavállalók kényszeríthetők arra, hogy lemondjanak bizonyos jogaikról.

Ehhez hasonló hatalmi és tudásbeli szakadék tapasztalható az interneten is. A vállalatok, illetve a kormányok hatalmi, tudásbeli és érdekeltségi fölénye az egyéni felhasználóval szemben nyilvánvaló, következésképpen fennáll annak a veszélye, hogy „olcsóbb” (így némely felhasználó számára „vonzóbb”) internetszolgáltatások fejében az adatvédelem alacsonyabb fokát biztosítják. Az előadó meggyőződése szerint az internet biztonságáról és az adatvédelemről folytatott vita következő csatája a kormányok és magánvállalatok részéről kicsikart „hozzájárulások” korlátozásával kapcsolatban fog zajlani.

Ezt rendkívül fontos kérdésnek kell tekintenünk, hiszen ma Európában a „Nagy Testvér” nem önkényuralmi rendszer formájában fog megjelenni, ha megjelenik, hanem szép csendben, a „hozzájárulásunkkal” belopakodik.

Végezetül, az oktatáshoz való jog és az internet-hozzáféréshez való jog két olyan további jog, amelyek megvalósulását elő kell segítenünk, és amelyek azonban az interneten keresztüli bűnüldözés következtében szintén veszélybe kerülhetnek. A digitális írástudatlanság a 21. század újfajta írástudatlansága lesz. Mint ahogy manapság minden gyermeknek joga van az iskolai oktatáshoz, és minden felnőttnek joga van a folyamatos képzéshez, mindenkinek biztosítani kell azt a jogot is, hogy egész életük során számítógép- és internet-hozzáféréssel rendelkezzenek. A kormányoknak biztosítani kell a hozzáférést a legtávolabbi régiókban és legszegényebb állampolgáraik számára is; továbbá ne lehessen tőlük ezt a jogot törvénysértés elkövetése miatti büntetésként megvonni. A társadalom bármely rétegéből, bármely régióból vagy kulturális közegből származó tagjának részesülnie kell az internet nyújtotta szolgáltatások széles köréből. Ezáltal előmozdíthatják személyes fejlődésüket, az oktatáshoz kötődő, szakmai és személyes kapcsolatokat alakíthatnak ki, valamint a törvény és a technológiai fejlődés által megengedett lehető legteljesebb mértékben kihasználhatják a gazdasági lehetőségeket.